

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТІВ

Павленко Александр
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ
РАЗВИТИЯ УНИВЕРСИТЕТОВ

Pavlenko Alexander
MODERN TRENDS IN UNIVERSITIES'
DEVELOPMENT

Активізація інноваційного розвитку країн на початку XXI ст. зумовлює зростаючу потребу у висококваліфікованих кадрах. Це, у свою чергу, стимулює розвиток системи вищої освіти. Тому, мабуть, найпомітнішим трендом останнього десятиліття є саме *кількісне зростання* університетів світу, наслідками якого стали як підвищення відсотка людей з вищою освітою у структурі населення планети, так і, закономірно, проблеми з контролем якості освітніх послуг.

Підкреслимо, що тенденції розвитку університетів у більшості своїй є похідними, залежними від потреб і трендів розвитку ринку робочої сили. Глобалізація ринку праці і збільшення міжнародних потоків трудової міграції викликали рефлексію на ринку освітніх послуг: з'являються і стають дедалі популярнішими різні *стратегії інтернаціоналізації* діяльності університетів. У країнах, що розвиваються, інтернаціоналізація національних вузів – у т.ч. шляхом відкриття кампусів (філіалів) за кордоном, міжнародних наукових досліджень і співпраці університетів з промисловістю – розуміється як альтернатива міжнародній мобільності студентів. Показовим є приклад Бразилії, яка за урядовою програмою «Наука без кордонів» у 2011 році направила для навчання за кордон 100 000 бразильців; дана програма була припинена у 2015 р. Натомість з 2017 року Бразилією започатковано нову програму, орієнтовану на підтримку інтернаціоналізації бразильських інститутів, а не міжнародної мобільності студентів [0].

Зростання ролі університетів у суспільстві закономірно спричиняє *посилення уваги держави* до сектора вищої освіти. Як наслідок, розробка стратегій з розвитку та управління міжнародною взаємодією університетів усе частіше відбувається на національному та регіональному рівнях. *Університети стають активними провідниками державної політики у міжнародній сфері.* Так китайські університети інтернаціоналізуються у багатьох напрямках, але Африці приділяється особлива увага. Водночас країнами, які вважаються найбільш відкритими (в частині політики, що сприяє міжнародним обмінам та інтернаціоналізації), стали Австралія, Німеччина, Великобританія, Малайзія, Німеччина і Китай [0].

Доступність вищої освіти підкреслюється як пріоритет національної політики в багатьох країнах. Андреас Шлейхер, керівник освіти ОЕСР, відзначає, що Китай тепер відкриває еквівалент нового університету кожного тижня [3].

З причини стрімкого зростання кількості університетів і числа пропонуваних університетами навчальних програм з'явився і поширився у багатьох країнах рух *за підвищення якості вищої освіти.* Уряди країн чинять тиск на університети, щоб вони були актуальними і відповідали потребам суспільства. Важливо відзначити не лише посилення зазначеного тиску, але і зміну акцентів: якщо десять років тому державний вплив спонукав університети до розширення програм прикладних досліджень і доступності вищої освіти як такої, то останнім часом уряд активніше опікується поліпшенням можливостей працевлаштування випускників. В Індії, наприклад, після опитування роботодавців було виявлено, що тільки 7 % індійських інженерів-випускників (професія, що, як вважається, є перспективною та затребуваною роботодавцями), готові до роботи за фахом. Навички, рівень яких виявився низьким, включають як рівень володіння англійською мовою, так і здатність впроваджувати інновації, застосовуючи набуті теоретичні знання для вирішення практичних задач [4].

З причини масштабності і суспільної значущості, проблема забезпечення якості освіти вийшла за межі виключних компетенцій органів влади: *якість освіти дедалі більше стає об'єктом контролю з боку суспільства*. Механізмом такого контролю стала неупереджена експертиза та авторитетні дослідження, які проводяться з визначеною періодичністю й покликані зорієнтувати учасників ринку щодо якості освітніх послуг. The Times Higher Education тепер публікує рейтинг, заснований на опитуванні роботодавців [5], у той час як QS розробила рейтинг зайнятості, заснований на п'яти критеріях: репутація роботодавця, результати випускників, партнерські відносини з роботодавцями, зв'язок між роботодавцем і студентом та рівень зайнятості випускників [6].

Посилення уваги до якості освіти, в свою чергу, спричиняє зростаюче розшарування на ринку вищої освіти на провідні вузи та так звані «всі інші». Показово, що Китай використовує Проект 985² і С-9³ для визначення лідерів і виділення лівової частки ресурсів для них: ті китайські університети, які потрапили до рейтингу С-9, отримують десять відсотків від усього бюджету, виділеного на систему вищої освіти країни. Це стимулює конкуренцію за бюджетні кошти і підвищує якість системи вищої освіти країни в цілому. У результаті чотири китайські вузи вже потрапили до світового рейтингу Топ-200 рейтингу The Times Higher Education [7].

Таким чином, визначальними трендами останнього десятиліття у розвитку системи вищої освіти стали: кількісне зростання університетів світу; стратегії інтернаціоналізації діяльності університетів; посилення уваги держави до сектора вищої освіти; доступність вищої освіти як пріоритет національних політик; рух за підвищення якості вищої освіти, в т.ч. якість освіти дедалі більше стає об'єктом контролю з боку суспільства; посилення конкуренції і зростаюче розшарування на ринку вищої освіти на провідні вузи та так звані "всі інші".

Список використаних джерел

1. Brazil unveils new HE internationalisation scheme. – [Electronic source]. – Access mode : <https://thepienews.com/news/brazil-unveils-he-internationalisation/>
2. The shape of global higher education: international mobility of students, research and education provision (The British Council study, 2016). – [Electronic source]. – Access mode : https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/f310_the_international_higher_education_report_final_v2_web.pdf
3. China opens a new university every week – BBC News. – [Electronic source]. – Access mode : www.bbc.co.uk/news/business-35776555
4. Only 7 per cent engineering graduates employable: What's wrong with India's engineers? – India Today. – [Electronic source]. – Access mode : <http://indiatoday.intoday.in/education/story/engineering-employment-problems/1/713827.html>
5. Best universities for graduate jobs: Global University Employability Ranking 2016. – [Electronic source]. – Access mode : <https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/best-universities-graduate-jobs-global-university-employability-ranking>
6. QS Graduate Employability Rankings 2017 – Overview. – [Electronic source]. – Access mode : <http://www.qs.com/qs-graduate-employability-rankings-2017-overview/>
7. The Times Higher Education World University Rankings 2016-2017 (list the 980 top universities in the world). – [Electronic source]. – Access mode : https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2017/world-ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats

² Проект 985 – проект з розвитку системи вищої освіти у Китаї, запропонований колишнім головою НР Цзян Цземінем на святкуванні 100-ї річниці Пекінського університету 4 травня 1998 року (позначення року і місяця 98-5. Основна мета проекту – при співпраці з місцевою владою вивести на світовий рівень кілька провідних університетів Китаю.

³ Ліга С9 – альянс з дев'яти елітних вузів Китаю, аналогічний Групі «Рассел» у Великобританії, групі вісім в Австралії та Лізі Плюща в США.